

Отже, описані форми, методи та принципи організації дистанційного навчання є досить вагомими та допомагають учням у процесі засвоєння поданого матеріалу.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук., доцент Овсієнко Л.О.

МІМІЧНІ ПРОЯВИ В КОМУНІКАЦІЇ

Тімофєєв Д.О.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: dimitrian2202@gmail.com*

Дослідження мимічного вираження емоцій почалися ще більш 100 років тому. Однією з перших була праця Ч. Дарвіна "Вираження емоцій у людини й у тварини" (1872). Гіпотеза Дарвіна полягала в тому, що мимічні прояви утворилися з корисних дій, тобто те, що зараз є мимічним вираженням емоцій раніше було реакцією з визначеним пристосувальним значенням [1].

Безпосередньо мимічні дії являють собою або послаблену форму цих корисних рухів (наприклад, вишкірені зуби при страху — залишкове явище оборонної реакції), або їхня протилежність (наприклад, послаблення лицевих мимічних м'язів при посмішці є протилежністю їхньої напруги при ворожих почуттях), або пряме вираження емоцій (наприклад, тремтіння являє собою наслідок напруги м'язів при мобілізації організму перед нападом). Дарвін стверджує, що мимічні реакції є вродженими і знаходяться в тісному взаємозв'язку з видом тварини. Схожих поглядів дотримувався Дж. Б. Уотсон: на його думку, емоційні реакції є інстинктивними чи умовно-рефлекторними [1].

Як пише С. Г. Геллерштейн, різниці між мимікою дорослої людини і дитини немає ніякої, за винятком її більшого розмаїття в дорослих. У всіх людей при вираженні тих самих емоцій задіяні ті самі групи м'язів, отже, мимічні реакції є уродженими. Якщо в дитини немає яких-небудь мимічних реакцій, то причиною цього є лише те, що вона не відчуває таких емоцій [3].

Але якщо вважати, що мимічні реакції є цілком уродженими, то з цього випливає, що кожна людина повинна безпомилково "зчитувати" емоції за мимікою іншої людини. Це твердження було спростовано експериментами Боринга і Титченера, у яких учасникам надавалися картки зі схемами мимічних проявів емоцій. Класифікація цих схем викликала значні складнощі [3].

До експериментальних досліджень, спрямованих на прояви спонтанних емоційних реакцій, належать праці Лендіса. Щоб викликати спонтанні негативні емоції, за спиною учасників дослідження зненацька лунав постріл чи експериментатор наказував відрізати голову живому пацюку. Потім за фотографіями, зробленими під час експерименту, аналізувалися зсуви груп

лицевих м'язів. У результаті з'ясувалося, що знайти "типову" для всіх людей міміку страху, гніву й інших емоцій неможливо [3].

Але також було встановлено, що в кожного з учасників експерименту є певний характерний для нього набір мімічних реакцій, що повторюються в різних ситуаціях. Результати даного дослідження суперечать даним, отриманим в інших експериментах. Наступні експерименти Лендиса були спрямовані на те, щоб пояснити ці протиріччя. Учений просив учасників відтворити деякі емоції, що вони раніше випробували в експерименті [4]. Виявилось, що мімічна імітація емоцій відповідає загальноприйнятим формам експресії, але зовсім не збігається з природними проявами тих самих емоцій учасників експерименту [4].

Учені виокремлюють 3 фактори, що впливають на формування мімічного вираження емоцій:

- вроджені видотипові мімічні схеми, що відповідають визначеним емоційним станам;
- завчені, соціалізовані засоби прояву почуттів, що підлягають довільному контролю;
- індивідуальні експресивні особливості, що додають видовим і соціальним формам мімічного вираження специфічні риси, властиві тільки даному індивіду.

У німецькій мові використовується великий арсенал лексичних засобів на позначення мімічних проявів. Вони описують зміни у формі очей (*zwinkern, blinken, die Augen schließen*), губ (*lächeln, den Mund öffnen, lachen*), брів (*die Augenbrauen hochziehen*) та ін. За допомогою міміки співрозмовник виражає свій стан або ставлення до співрозмовника під час комунікативної взаємодії. Напр., *Und dabei lächelte er breit und strahlend vor Glück, weil es ihm so wunderbar gelungen schien, er konnte gar nicht anders als lächeln, das Glück des Gelingens war stärker als er. Chen sah von dem fein gedeckten, mit Blumen geschmückten Tisch im Hof zu mir und zwinkerte mir zu* [2].

Міміка має дуже велике значення в практиці людської взаємодії. Саме обличчя співрозмовника завжди притягує наш погляд. Вираз обличчя забезпечує постійний зворотний зв'язок: за ним ми можемо судити, зрозуміла нас людина чи ні, чи хоче вона щось сказати у відповідь тощо.

Список використаних джерел

1. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. К.: "Ваклер". 2001. 656 с.
2. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. <https://www.dwds.de/>
3. Mühlisch Sabine. Fragen der Körper Sprache. Junfermann, Paderborn 2007.
4. Schober Otto. Körpersprache – Schlüssel zum Verhalten. Neuromedizin Verlag, Bad Hersfeld 2010.
5. Tsvasman Leon (Hrsg.). Das große Lexikon Medien und Kommunikation. Kompendium interdisziplinärer Konzepte. Ergon Verlag, Würzburg 2006.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Ганечко В.В.